

تاریخچه خیابان ولیعصر

۳۰ دی ۱۳۹۵ ساعت ۱۴:۵۳

رضاخان سردار سپه در دوران وزارت جنگی خود ۱۳۰۲ - ۱۳۰۰ تصمیم به احداث این جاده گرفت. او تازه شروع به خریدن املاک و مستغلات کرده و باغی در سعدآباد را که قبلاً از مستغلات بانو عظمی خواهر ظل السلطان و دختر ناصرالدین شاه بود در شمال قصبه تجریش خریداری کرده بود.

احداث جاده مخصوص پهلوی یا همان خیابان پهلوی سابق (ولی عصر فعلی) از سال ۱۳۰۰ ه. ش آغاز شد. مقاله حاضر مربوط است به سرگذشت زیباترین و طولانی ترین خیابان خاورمیانه، یعنی خیابان ولی عصر در تهران.

احداث جاده مخصوص پهلوی یا همان خیابان پهلوی سابق (ولی عصر فعلی) از سال ۱۳۰۰ ه. ش آغاز شد. حاج قائم نظام الملک رفیع ماجرای آغاز احداث این خیابان را در کتاب خاطرات خود آورده است.

رضاخان سردار سپه در دوران وزارت جنگی خود ۱۳۰۲ - ۱۳۰۰ تصمیم به احداث این جاده گرفت. او تازه شروع به خریدن املاک و مستغلات کرده و باغی در سعدآباد را که قبلاً از مستغلات بانو عظمی خواهر ظل السلطان و دختر ناصرالدین شاه بود در شمال قصبه تجریش خریداری کرده بود.

احداث جاده مخصوص، درختکاری اطراف آن، کشیدن نهر برای آبیاری درختان از سال ۱۳۰۰ آغاز شد. از سال ۱۳۰۷ این جاده حاکی آسفالت شد. در محلی که اکنون میدان ونک است، یک چهارراه واقع بود. کمی پایین تر در سه راهی که اکنون سه راه عباس آباد (بهشتی) ولی عصر قرار دارد، در سمت راست جاده از بالا به پایین بیمارستان شماره یک ارتش و در سمت چپ جاده نظامی عباس آباد قرار داشت که به زاغه ها یعنی محل نگهداری مهمات در مخازن زیرزمینی ارتش منتهی می شد. عبور از خیابانی که امروز خیابان دکتر بهشتی (عباس آباد سابق) خوانده می شود و تا نیمه دهه ۱۳۳۰ جاده باریک آسفالت شده ای بیش نبود آسان نبود. در وسط این جاده ایستگاه ایست بازرسی و تیرک چوبی قرار داشت زیرا به سربازخانه ها و پادگان عباس آباد منتهی می شد. فقط به خودروهای مخصوص و نظامی اجازه تردد از خیابان عباس آباد داده می شد.

جاده مخصوص یا جاده پهلوی که به قول دکتر مصدق دو قصر رضاشاه یکی کاخ مرمر در شهر و دیگری کاخ سعدآباد واقع در دربند را به هم متصل می کرد تا سال ۱۳۲۰ اختصاصی بود مردم از جاده قدیم شمیران به تجریش می رفتند. خاصان، درباریان، وزیران، سفرا و نظامیان که دستور شرفیابی به آنان ابلاغ می شد از جاده مخصوص که سالها فقط شوسه بود و از سال ۱۳۱۶ به بعد آسفالت شد در اطراف این جاده وسیع تا چشم کار می کرد بیابان و باغ و مزرعه و جالیز و خانه های ویلایی دور از هم قرار داشت. در وسط راه، در سمت چپ جاده مخصوص، یک رستوران خارج شهری ساخته شده بود که چون آبشاری خوش منظره داشت آن را رستوران آبشار می خواندند و محل تردد و تفرج گروههای خاصی از جامعه بود که جاهلها و داش مشدیها خوانده می شدند و البته این اتفاق پس از سالهای بعد از شهریور ۱۳۲۰ بود.

بهای اراضی این جاده بسیار ارزان بود و به یاد دارم در سالهای ۱۳۳۲ - ۱۳۲۸ از متری دو ریال یا دو قران بیشتر نبود. رضاشاه از ۱۵ خرداد هر سال اقامتگاه خود را از شهر به سعدآباد تغییر می داد و این بیلاق رفتن تا ۱۵ شهریور ادامه داشت پس از شهریور ۱۳۲۰، این سد شکست و این جاده عمومی شد. خودروهای متفقین و سپس مردم از این جاده عبور کردند اما سالها گذشت تا جاده پهلوی به صورت خیابان پهلوی درآمد.

جاده مخصوص یا جاده پهلوی که به قول دکتر مصدق دو قصر رضاشاه یکی کاخ مرمر در شهر و دیگری کاخ سعدآباد واقع در دربند را به هم متصل می کرد تا سال ۱۳۲۰ اختصاصی بود مردم از جاده قدیم شمیران به تجریش می رفتند

جنگل ساعی

جاده پهلوی از حدود پنجاه سال پیش به صورت تفرجگاه مردم تهران جلوه ها نمود در سالهای ۱۳۲۶ - ۱۳۲۵ دولت قوام بنا را بر آن گذارده بود که در ضلع راست این خیابان بین سه راه عباس آباد تا میدان ونک را به جنگل مصنوعی بزرگی که هوای شهر را تلطیف نماید تبدیل کند. مرحوم مهندس کریم ساعی که از استادان کشاورزی و متخصص جنگلکاری بود اجرای این پروژه مهم را عهده دار شد اما در گیر و دار چرخ و دنده بروکراسی فرساینده از یک سو و نبود بودجه از سوی دیگر این طرح آنقدر به درازا کشید که موضوع منتفی شد و به دلیل افزایش بهای اراضی این منطقه که به جنگل ساعی شهرت یافته بود، به جای حیوانات و وحوشی که قرار بود از جنگلهای مازندران و از دشت ارژن فارس و کویر لوت به این جنگل منتقل شود، زمین خواران به جان این اراضی افتادند و زمینهای آن را به بهای بسیار بالا خرید و فروش کردند و جنگلی نصیب مردم تهران نشد مگر پارک خوبی به نام ساعی که امروز باقی و برقرار است.

کسانی که اهل اسب سواری بودند در دشتهای دو طرف جاده به ورزش مورد علاقه خود می پرداختند. سید ضیاءالدین طباطبایی که ده مخروبه سعادت آباد را به هشتاد هزار تومان خریداری کرد و آن را به یک مجتمع کشاورزی و دامپروری درآورد در حاشیه چپ این جاده گهگاه پیاده روی می کرد و حتی با شاه در آنجا دیدار می نمود. جاده پهلوی کم کم به خیابان امیریه رسید. بدین ترتیب بین میدان تجریش و میدان راه آهن خیابانی طولانی شکل گرفت که آبادانی آن از سالهای ۱۳۳۲ به بعد آغاز شد.

باشگاه قایقرانی

در سمت راست این خیابان کمی بالاتر از چهارراه انقلاب امروز، بوت کلاب یا باشگاه قایقرانی در دهه ۱۳۳۰ - ۱۳۲۰ راه اندازی شد که تفرجگاه کودکان و مورد توجه آنان بود. در سمت چپ این خیابان جایی که امروز بولوار کشاورز قرار دارد، آب نمای کرج قرار داشت که سالها دانش آموزان و دانشجویان در سایه درختان پر شاخ و برگ آن کتابهای درسی خود را برای امتحانات خردادماه مرور می کردند.

آنچه که به زیبایی این جاده که بعداً خیابان شد می افزود، درختان دو طرف خیابان بود که اکنون با توجه به تاریخ غرس آنها در سال ۱۳۰۶ - ۱۳۰۰ حدود ۸۸ سال از عمر کهن ترین آنها می گذرد

این خیابان در طول سالهای ۱۳۳۲ تا ۱۳۵۵ شکل امروز را یافت و از حالت بیابانی خارج شد و به طولانی ترین خیابان پایتخت بدل گردید. چهارراه ونک که زمانی دزدگاه بود و سربازان مهاجم روسیه شوروی که تهران را اشغال کرده بودند چند شبانه روز پس از سوم شهریور، خودرو وزیر سرقت رفت دکتر سجادی و همسرش را سر این چهارراه متوقف کرده و پول و جواهرات آنان را به سرقت برده بودند به صورت میدان ونک امروز درآمد.

ایستگاه های تلویزیون های خصوصی و دولتی

پادگان ژاندارمری ونک در سمت غرب چهارراه ونک آن روز اکنون به باشگاه استقلال، قرارگاه نیروی انتظامی بدل شده است. در سمت راست خیابان ابتدا تلویزیون خصوصی ثابت دری تپه ای بنا گردید. در سمت چپ خیابان تأسیسات تلویزیون دولتی ایران سر به آسمان کشید، چندین هزار فروشگاه و دهها رستوران و کافه رستوران پدید آمد. مردم در کوچه ها و خیابانهای اطراف برای خود ویلا و خانه ساختند. بزرگترین کافه های تهران که اساس فرنگی داشتند چون چاتالوگاه، کازبا، ریوریسرا، باربکیو، (که اکنون همه فروشگاه یا مبل فروشی شده اند) در سمت راست خیابان تأسیس شدند. رستورانهای معروف و چلو کبابی های بزرگ تهران دایر شدند.

سینماهای مدرن تهران مانند اسپایسر و آتلانتیک و... در ضلع غربی بین میدان ولیعصر آن زمان و میدان ونک دایر شدند. نام خیابان پهلوی ابتدا به خیابان مصدق تغییر یافت ولی مدتی بعد نام بزرگ و جاودانی «ولی عصر» برای آن برگزیده شد. این خیابان

اکنون باشکوه ترین، قشنگ ترین و طولانی ترین خیابان پایتخت استگرچه تمام کافه تریاها و رستوران های مشهور قدیمی در طول دهه های گذشته تعطیل شده اند اما چه در سمت راست و چه در سمت چپ خیابان همچنان رستورانهایی که مردم روزهای تعطیل و فراغت خود را در آنجاها می گذرانند دایرند.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۱۱۹۸/ولیعصر-خیابان-تاریخچه>